

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИЧНА ПСИХОСОМАТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «28» вересня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практична психосоматика
Освітня програма	«Реабілітаційна психологія»
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	4 / 8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
2. Опис дисципліни	
Предметом вивчення курсу «Практична психосоматика» є психологічні закономірності впливу психіки на фізіологічні функції організму; диференціальна діагностика психосоматичних розладів; стратегії психологічної допомоги особам з психосоматичними розладами. Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Клінічна психологія», «Психологічне консультування», «Психологія сім'ї», «Психодіагностика», «Патопсихологія» та ін. Мета: розширити теоретичні уявлення про теорії та моделі виникнення психосоматичних розладів; сформувати практичні навички психодіагностики та психотерапії психосоматичних розладів Цілі: вивчення психологічних особливостей осіб з різноманітними психосоматичними розладами; оволодіння навичками психодіагностики психосоматичних розладів; ознайомлення студентів із специфікою психотерапії психосоматичних розладів. Загальні компетентності: ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Спеціальні компетентності: СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
 СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
 СК8. Здатність організовувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
 СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

Програмні результати навчання:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної реабілітації, психологічної допомоги.
 ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
 ПР11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
 ПР12. Скласти та реалізовувати програму реабілітаційно-психологічних, психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
 ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

3. Структура курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Тема 1. Вступ до психосоматики 1. Предмет та завдання психосоматики. 2. Психосоматичні співвідношення у нормі та патології. 4. Характеристика основних стадій психосоматичного процесу. 4. Класифікація психосоматичних розладів.	Лекція - 2 год, Семінарське заняття - 2 год.	12, 14, 19, 20	-підготувати термінологічний словник основних понять психосоматики; -виписати «токсичні психосоматичні висловлювання» і проаналізувати їх значення	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2 б	2 тиждень

Тема 2. Етапи розвитку психосоматичних ідей 1. Характерологічно орієнтовані концепції у психосоматиці. 2. Психоаналітичні засади психосоматики. 3. Психофізіологічні моделі виникнення психосоматичних розладів. 4. Інтегральні підходи до психосоматики. 5. Поняття про соціопсихосоматику.	Семінарське заняття – 2 год.	2, 12, 14, 19, 20	-законспектувати питання «Соціокультурні категорії у сучасній психосоматиці» Джерело: Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 338 с.	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2 б	3 тиждень
Тема 3. Діагностика та психотерапія психосоматичних	Лекція – 2 год., семінарське	8, 10, 12, 14, 19, 20	-здійснити підбір діагностичних методик; заповнити таблицю,	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота	4 тиждень

розладів 1. Принципи інтерв'ювання осіб з психосоматичними розладами. 2. Алгоритм діагностики психосоматичних розладів. 3. Класичні напрямки психоаналітичної психотерапії у психосоматиці. 4. Тлумачення психосоматики в напрямках гуманістичної психотерапії. 5. Біхевіористський та когнітивний підходи у психотерапії психосоматики. 6. Психогігієна у психосоматиці.	заняття – 2 год.		графами якої є назва методики, мета, зміст методики; роздрукувати бланки методик; -провести клініко-психологічне дослідження повнолітньої особи з метою виявлення психосоматичних розладів, протоколи мінімум 3-ох методик записати у конспект. Пропоновані методики: скринінгові анкети, Опитувальник стану здоров'я PHQ, Шкала соматичних симптомів SSS-8, Шкала депресії А.Бека, Шкала депресії Гамільтона HAMD, Госпітальна шкала тривоги та депресії HADS, Шкала реактивної та особистісної тривоги Спілбергера-Ханіна, Колумбійська шкала тяжкості суїцидальних намірів C-SSRS, Пітсбургський опитувальник якості сну PSQI, Багатофакторний опитувальник болю WHYMPI, Візуально-	– 2+6 б.	
---	-------------------------	--	---	-----------------	--

			аналогова шкала болю VAS, Коротке дослідження психічного стану MMSE, Клінічний опитувальник для діагностики невротичних станів, Шкала оцінки якості життя MOS SF-36, Торонтська алекситимічна шкала, Опитувальник Келермана-Плутчика, Методика незавершених речень Сакса-Сіднея. Джерела: 1. Практична психосоматика: діагностичні шкали : навчальний посібник / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. К: ВНТУ, 2018. 108 с. 2. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики: навч.-метод. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2009. 120 с. 3. https://rideo.tv/malkina/		
Тема 4. Психологія травми у психосоматиці 1. Поняття травми, види травми. Чинники, що впливають на характер переживання травми.	Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.	2, 3, 7, 9, 19, 20	- законспектувати питання «Профілактика виникнення емоційного вигорання та вторинної травматизації у спеціалістів, якіпрацюють	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2+2 б.	5 тиждень

2. Особливості посттравматичних станів. 3. Втрата яктравмувальна ситуація. 4. Методи роботи з траватичними станами залежно від етапів травматизації			з психотравмою». Джерело: Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги: методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 112-123. - законспектувати практичні методи у роботі з травматичними станами на етапі шоккової реакції (перша психологічна допомога), на етапі переживання гострої психотравми, на етапі конфронтації з травмою, на етапі інтеграції травми у життєвий досвід (по 2 для кожного етапу – всього мінімум 8 психотехнік). Джерела: 1.Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги: методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с. 2. Дж.Герман Психологічна травма та шлях до видуження: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до		
--	--	--	---	--	--

			політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 424 с.		
Тема 5. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем 1. Психологічні передумови виникнення захворювань серцево-судинної системи. 2. Характеристика осіб, хворих на есенціальну гіпертензію, гіпотонію, ішемічну хворобу серця, інфаркт міокарда, аритмію, головні болі напруги, мігрень, нейроциркуляторну дистонію. Особливості психотерапії. 3. Психологічні передумови виникнення захворювань дихальної системи. 4. Характеристика осіб, хворих на бронхіальну астму, запалення дихальних шляхів, застуду. Особливості психотерапії.	Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.	12, 14, 17, 19, 20, 21	-законспектувати методи тілесної психотерапії (не менше 3-ох) у роботі з психосоматикою Рекомендовані джерела: 1. Сандомирский М. Е. Психосоматика и телесная психотерапия : Практическое руководство. М.: Класс, 2005. 592 с. Режим доступа: https://klex.ru/1xb 2. Экер С. Как поладить с собственным телом? Инструкция по применению / Пер. с нем. Х.: «Гуманитарный центр» / Николаева Е. Н., 2017.196 с.	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2 б. КСР	6 тиждень 7 тиждень
Тема 6. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та	Лекція – 2 год., семінарське	12, 14, 19, 20	- здійснити аналіз психологічних особливостей головних	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота	8 тиждень

репродуктивної систем 1. Психологічні передумови виникнення захворювань шлунково-кишкового тракту та харчової поведінки. 2. Характеристика осіб, хворих на булімію, анорексію, ожиріння, гастрит, виразки ШКТ, виразковий коліт, обстипацію та діарею, захворювання печінки та жовчного міхура. Особливості психотерапії. 3. Психологічні передумови виникнення захворювань сечової системи. 4. Характеристика осіб, хворих на сечокам'яну хворобу, запалення нирок та сечового міхура. Особливості психотерапії. 5. Психологічні передумови виникнення захворювань репродуктивної системи. 6. Характеристика осіб, хворих на безпліддя, імпотенцію, фригідність. Особливості психотерапії.	заняття - 2 год.		героїв художніх фільмів. Для цього слід обрати 2 фільми зі списку і написати психологічне есе. В есе потрібно вказати вік героя; психологічний феномен, що представлений у поведінці героя фільму (описати конкретні ситуації, що це підтверджують); причини формування феномену; соціальну ситуацію розвитку. Список фільмів: - Винні зірки (2014) - Близнюки (2014) - Елен (2009) - Безпорадний (2007) - Маленька міс Щастя (2006) - Полліанна (2003) - Цілитель Адамс (1998) - Розумник Уилл Хантинг (1997)	– 2 б	
---	-------------------------	--	---	--------------	--

Тема 7. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату 1. Психологічні передумови виникнення захворювань шкіри. 2. Характеристика осіб, хворих на нейродерміт, псоріаз, кропивницю, алергію. Особливості психотерапії. 3. Психологічні передумови виникнення захворювань опорно-рухового апарату. 4. Характеристика осіб, хворих на ревматоїдний артрит, остеохондроз, розсіяний склероз. Особливості психотерапії.	Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.	12, 14, 19, 20	- опрацювати відеоматеріали обстеження клієнта (режим доступу: http://ipz.org.ua/inforesursy/inforesursy-videomaterialy/) -законспектувати дві методики (на вибір студента) травмо-фокусованої когнітивно-поведінкової терапії	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2 б . Контрольна робота – 10 б.	9 тиждень 10 тиждень
Тема 8. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем 1. Психологічні передумови виникнення захворювань ендокринної системи. 2. Характеристика осіб, хворих на гіпотиреоз, гіпертиреоз, тиреотоксикоз, цукровий діабет II типу.	Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.	12, 14, 19, 20	-розробити програму психокорекції психосоматичного розладу у дітей або дорослих. Програма повинна включати – тему, мету, завдання, план, назви та призначення психотехнік	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 6 б	11 тиждень

Особливості психотерапії. 3. Психологічні передумови виникнення захворювань імунної системи. 4. Характеристика осіб, хворих на захворювання імунної системи. Особливості психотерапії.					
Тема 9. Психосоматичні розлади у дітей: теорія, діагностика, психотерапія Причини виникнення психосоматичних розладів у дітей. Класифікація психосоматичних розладів у дітей та підлітків. Особливості діагностики психосоматичних розладів у дітей. Сімейна психотерапія як основний напрям роботи з дітьми.	Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.	9, 12, 14, 19, 20	-законспектувати особливості психотерапії депресії у дітей. Джерело: Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2 .	Усні (письмові) відповіді - 5 б самостійна робота – 2 б КСР Тематичне тестування – 15 б.	12 тиждень 13 тиждень 14 тиждень
4. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі тематичного тестування за змістовими модулями.			

Розподіл балів, що отримують студенти

Накопичення балів під час вивчення дисципліни									Всього
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
Семінарські заняття – 45 б.									100
Самостійна робота (КСР) – 30 б.									
Контрольна робота – 10 б.									
Тестування за модулями – 15 б.									

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 45 балів відводиться на оцінку усних та письмових відповідей студентів, тестів; 15 балів – на оцінку тематичного тестування за двома змістовими модулями, 30 балів – на виконання самостійної роботи та 10 балів – на контрольну роботу.

Залік з курсу «Практична психосоматика» виставляється за загальною сумою балів з усіх виконаних завдань, що передбачені цією робочою програмою.

Самостійна робота студентів забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук (підбір), огляд літератури і електронних джерел інформації; підготовка до практичних (семінарських) занять; підготовка до написання контрольної роботи, інших форм поточного контролю; підбір інструментарію для психодіагностики та психотерапії осіб з психосоматичними захворюваннями; розробка програми психокорекції осіб з психосоматичними розладами; виконання практичних задач; опрацювання художніх фільмів за заданою проблематикою та ін. Сукупна кількість балів за самостійну роботу – 30 балів.

Самостійна робота студентів оцінюється залежно від виду роботи. За конспектування матеріалів з актуальних питань психосоматики, есе, підбір методів психодіагностики, аналіз художніх фільмів з питань психосоматики, за підбір методів психотерапії, опрацювання особливостей психотерапії депресії у дітей – 2 бали; за проведення та оформлення матеріалів психодіагностики, розробку програми психокорекції психосоматичного розладу у дітей / дорослих – 6 балів.

Вимоги до оцінювання самостійної роботи студентів:

Завдання, які оцінюються у 2 бали: 2 бали виставляється у тих випадках, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності. 1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів виставляється, якщо завдання не здано.

Завдання, які оцінюються у 6 балів: 6-5 балів виставляється, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності, є креативними. 4-3 бали виставляється, якщо завдання здано вчасно і у повному обсязі, проте є помилки. 2-1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів виставляється, якщо завдання не здано.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують **тестовий контроль знань**, що містить завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тематичне тестування за два змістові модулі – 15 балів.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді передбачають перевірку цілої низки знань, умінь, навичок (знання термінів, процесів тощо, уміння конкретизувати, уміння виділяти головне, уміння визначати передумови, причини, приводи та сутність психосоматичних розладів). Завдання вважається виконаним, якщо студент вказав правильний варіант відповіді, і оцінюється у 0,5 бала; якщо студент вказав неправильну відповідь – 0 балів.

Завдання на установлення правильної відповідності (логічні пари). До кожного завдання подано інформацію, що позначено цифрами (лівий стовпчик) та буквами (правий стовпчик). Виконуючи завдання, необхідно установити відповідності між двома групами інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Кожна правильно визначена логічна пара оцінюється в один бал. Максимальна кількість балів за завдання – 2

Завдання на установлення правильної відповідності. До кожного завдання подано перелік процесів, симптомів, інших явищ тощо, позначених буквами. Їх необхідно розташувати у правильній послідовності. Завдання вважається виконаним, якщо студент визначив правильну послідовність, і оцінюється в 1 бал.

Вимоги до письмової роботи	<i>Контрольна робота</i> студентів максимально оцінюється у 10 балів. При цьому. 9-10 б. виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування виникнення того чи іншого явища на основі психосоматичних теорій та моделей. 8-7 б. виставляються у разі недостатнього аналізу явища на основі психосоматичних теорій та моделей, наведено лише один приклад, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання. 6-5 б. за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, проте дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ. 4-3 б. виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта. 2-1 б. виставляється студенту, який не відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.
Семінарські заняття	Оцінюються за 5-ти бальною системою. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару, розглядають клінічні випадки, дискутують з приводу напрямків психологічної допомоги особі з психосоматичними розладами. Усне опитування студентів може здійснюватись індивідуально або фронтально.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих освітньою програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до завершення змістового модуля з теми. Форми оцінювання в університеті регламентуються згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf). Облік навчальної роботи студентів здійснюється в електронному журналі згідно Положення про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (нова редакція) (https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/elektronni-zyrnatu.pdf). У випадку неатестації здобувачів освіти з дисципліни «Практикум з клінічної психології» студенти мають право на повторне вивчення курсу, що регламентовано Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf).

Шкала оцінювання заліку

Університетська	Національна	Шкала ECTS
90 – 100	Зараховано	A
80 – 89		B
70 – 79		C
60 – 69		D
50 – 59		E
26 – 49	Не зараховано	FX
0-25		F

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні														Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Лекції															0
Семінарські заняття			5	5	5	5		5	5		5	5			40
Самостійна робота (КСР)							16						14		30
Тестування за модулями														20	20
Контрольна робота										10					10
Всього за тиждень	0	0	5	5	5	5	16	5	5	10	5	5	14	20	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення

Персональний комп'ютер для студента/Work Station for student CCPV; Celeron-G3900 28 Ghz(DDR4 RAMC PC 2133/MB ASUS H 110M-K)

Література

Основна:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
2. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 338с.
3. Дж. Герман Психологічна травма та шлях до видуження: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 424 с.
4. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228с.

5. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С. В. Діденко К.: Академвидав, 2012. 320 с.
6. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка. К., 2014. 520 с.
7. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги: методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с.
8. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк, 2006. 170 с.
9. Психолого-корекційний практикум травм війни: навч. посіб. / І. Сулятицький, К. Островська, В. Осьодло та ін. Львів, 2019. 396 с.
10. Практична психосоматика: діагностичні шкали : навчальний посібник / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. К: ВНТУ, 2018. 108 с.
11. Токман А. А. Психологія способу життя : навч. посіб. Ч. 1. / А. А. Токман, Н. В. Немченко. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2015. 344 с.
12. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики: навч.-метод. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2009. 120 с.
13. Федосова Л. О. Клінічна психологія: навчальний посібник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. – 248 с.
14. Чабан О.С. Психосоматична медицина (аспекти діагностики та лікування) / О.С.Чабан, О.О.Хаустова. – К., 2000.

Допоміжна:

1. Закон України про психіатричну допомогу. – К. : Сфера, 2000. – 50 с.
2. Кулеша-Любінець М. М. Вплив фізичного Я-образу на стресостійкість чоловіків зрілого віку з цукровим діабетом [Електронний ресурс] / М. Кулеша-Любінець, М. Петрів // Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (Переяслав- Хмельницький, 29-30. жовтня 2016 р.). Режим доступу : <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/conf/35/cat/11.> - С. 80-83.
3. Кулеша-Любінець М. М. Особливості копінг-стратегій в осіб з ішемічною хворобою серця [Електронний ресурс] / М. Кулеша-Любінець // Збірник наукових праць: психологія Вип. 21. Івано-Франківськ, 2016. С.134-141. Режим доступу: <http://www.journals.pu.if.ua/index.php/psp/article/view/1424/0>.
4. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології: навч. посіб. / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. С. Піскун. – К.: Главник, 2008. 158 с.
5. Москалець В. П. Особливості використання методу проєктивного тематичного малюнка в роботі перинатального психолога при підготовці вагітних до пологів / В. П. Москалець, М. Б. Гасюк, О. Ю. Іщук, Г. С. Шевчук // Практична психологія та соціальна робота. 2007. №12. С.38-45.
6. Москалець В. П. Психічне вигорання – реальність чи вигадка? / В. П. Москалець, Т. Колтунович // Практична психологія та соціальна робота. 2012. №1. С.58-65.

7. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ.. Д.Бусько, наук. ред.. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»)). – Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014. 120 с.
8. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE. Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>
9. Романчук О. Сім'я що зцілює: Основи терапевтичного батьківства дітей, що зазнали скривдження та емоційного занедбання. Путівник для прийомних батьків і не тільки [Електронний ресурс] / О. Романчук. – Режим доступу: <http://ipz.ucu.edu.ua/books/healing-family>.
10. Селюцький А. І. Психопатологія дитячого віку / А. І. Селюцький. К., 1997. 295 с.
11. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>.
12. Уніфікований клінічний протокол первинної вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології. Депресія [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf
13. Ферреро Б. 365 коротких історій для душі / Бруно Ферреро. – Львів: Свічадо, 2012. – 456с
14. Філоненко, Л. В., Поляновская, О., Сівак, Н. А., Бабій, І. В., Дуб, І., & Кулеша-Любінець, М. М. Визначення стану сформованості ціннісного ставлення в підлітків до іншої людини в центрах реабілітації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, 2021. 6 (137), 115-121. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.6\(137\).27](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.6(137).27)
15. Bezpłatna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna w Warszawie: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Warszawa, 2008. – 31 s.
16. Kulesha-Liubinets M., Ruban E. Features of the Idea of University Students About Mental Health. Conference materials Mental Health Global Challenges of XXI Century, Lviv, 2019. Retrieved from <https://mhgc21.org/dataset-static/74/137/Kulesha-Liubinets--Ruban.pdf>
17. Lazorko, O., Koval, S., Hrek, O., Shkrabiuk, V., Kulesha-Liubinets, M., & Bihun, N. (2021). Psychological Security of the Individual as a Functional Component of Professional Activity. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 455-473. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/259> (WoS).

18. Sek H. Psychologia kliniczna / Sek H. – Warszawa: PWN, 2006 – 2 Т.
19. Sushchenko, L., Lysohor, L., Pavlyk, O., Shvets, O., Kulesha-Liubinet, M., & Pavlenko, V. (2021). Neuropsychological Support of Education and Creative Activity of Primary School Age Children with Special Educational Needs. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(3), 105-126. <https://doi.org/10.18662/brain/12.3/223> (WoS).
20. Voskoboinikova V. V., Kalko K. O, Kulesha-Liubinet, M. M., Nikolaievskaya Yu. V., Samoiluk O. V., Rybalko P., Drogovoz S. M. (2021) THE EFFECTIVENESS OF MUSIC THERAPY AS A NON-DRUG APPROACH TO THE CORRECTION OF VARIOUS PATHOLOGICAL PROCESSES IN THE BODY. *PharmacologyOnline*. vol.3. 2026-2031
https://pharmacologyonline.silae.it/files/archives/2021/vol3/PhOL_2021_3_A213_Voskoboinikova.pdf (Scopus)

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра клінічної та реабілітаційної психології факультету психології
Викладач (-і), гостьові лектори	кандидат психологічних наук, доцент Мирослава Миронівна Кулеша-Любінець
Контактна інформація викладача	myroslava.kulesha@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Політика курсу спрямована на активну взаємодію у групі студентів, атмосферу доброзичливості з дотриманням правил академічної доброчесності. Написання контрольної роботи є обов'язковим. У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, випадків плагиату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі заліку (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96-655-%D0%B2%D1%96%D0%B4-19.10.2015-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf).
Пропуски занять (відпрацювання)	Відрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття.
Виконання завдання	Студент набирає 40 балів – за усне (письмове) опитування на семінарських заняттях, 20 балів – за тестування за двома модулями, 10 балів – за виконання контрольної роботи, 30 балів – за виконання самостійної роботи (КСР). Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/09/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-628.pdf).
Невідповідна поведінка під час заняття	Не допустима.
Додаткові бали	Надаються за наукову та громадську активність студентів (3 бали).
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf).

Викладач _____ **Мирослава КУЛЕША-ЛЮБІНЕЦЬ**